

Děti mají potíže s imunitou

Jsou dnes děti více nemocné než dřív? Lékaři se shodují: sice se změnilo složení chorob, ale děti stonají zhruba stejně často jako jejich rodiče.

foto: Profimedia.cz

Za sníženou imunitu může stres, antibiotika i špatná životospráva.

Výrazně ubylo infekčních nemocí, na které v minulosti děti ve velkém umíraly. "Díky očkování téměř vymizely nemoci jako záškrť, zarděnky nebo spalničky. Úplně se podařilo vymýtít pravé neštovice. Takže úmrtí dítěte, které bylo dřív považováno za běžnou součást života, je dnes tak výjimečné, že se objeví i v médiích," říká dětská lékařka z Prahy Hana Cabrnchová. Pediatr Josef Zemánek z Mnichovic doplňuje, že se méně setkává také s infekcemi močových cest nebo záněty kloubů.

Naopak přibývá alergií, poruch imunity i autoimunitních onemocnění. "V porovnání s dřívějším obdobím se například zvýšil počet nemocí štítné žlázy nebo dětské cukrovky, patřících mezi autoimunitní choroby," doplňuje dětská lékařka z Brna Miroslava Vlčková. Jde o nemoci, kdy se buňky těla postaví proti vlastnímu imunitnímu systému.

Ve školce se bacilům daří

Nic se naopak oproti minulosti nemění na tom, že hodně nemocné bývají děti, které nastoupí do školky. Jejich imunitní systém je křehký a reaguje více nebo méně bouřlivě na infekce, se kterými se tu setkává. Lékaři mluví o tom, že se děti takzvaně "promořují". "Nenápadně, ale hluboce je tato situace posilována chronickým stresem v případě dětí, které se těžko vyrovnávají s odloučením od maminky," míní pražský pediatr Tomáš Karhan.

Některé děti tak zpočátku v kolektivu více chybí než ostatní. Někdy to bývá začarovaný kruh, děti jsou nemocné, brzy po nemoci se vracejí do školky, ale záhy zase onemocní. "Rodiče jim totiž kvůli pracovním povinnostem někdy nedopřejí po nemoci dostatečně dlouhou rekonvalescenci. Například po užívání antibiotik trvá imunitnímu systému zhruba čtrnáct dní, než se dostane do kondice. Pokud oslabené dítě přijde do kontaktu s další nemocí, objeví se v ordinaci pediatra brzy znovu," upozorňuje Hana Cabrnchová.

Není neobvyklé, že takové děti končí v péči imunologa. "Pokud se stav nezlepší během jedné či dvou sezon - někdy je nutné dítě vzít třeba i na půl roku z kolektivu - je vhodné imunologické vyšetření," potvrzuje Tomáš Karhan. Nečekat a imunologicky dítě vyšetřit hned doporučuje v případě, že trpí ekzémy, alergiemi nebo má chybu v obranném systému v rodině.

Někdy se imunologická chyba najde, jindy se žádná neobjeví. Vinu na opakovaných onemocněních může mít nevyzrálý imunitní systém a nedolčené nemoci.

V kolektivu, nebo doma?

Je vhodné, aby si dítě odbylo nemoci v předškolním věku, nebo aby do kolektivu raději nechodilo? Na tento postup se názory různí. "Doporučení je třeba zvážit s ohledem na každé jednotlivé dítě a tuto otázku řešit u dětí, které jsou opakovaně nemocné," míní Hana Cabrnochová.

Děti, které si neodbyly "promoření" ve školce, mohou mít problémy se zdravím v dospívání.

Někteří pediatři tvrdí, že se obranyschopnost v předškolním věku teprve vyvíjí a opakované nemoci ji nenechají vydechnout a správně se vytvořit. A proto je podle nich lepší dítě nechat doma. S nástupem do školy je imunitní systém vyspělejší a neplatí tedy, že co si dítě neodbylo ve školce, zamešká ve škole.

Na druhé straně stojí názor, že se děti stanou po setkání s infekcemi odolnějšími. A když s nimi přijdou do styku znovu, už umí jejich organismus lépe bojovat, takže se často nákaza navenek ani neprojeví. Podle Hany Cabrnochové dokonce mohou mít děti, které si neodbyly "promoření" ve školce, problémy se zdravím v dospívání, kdy je organismus vystaven zvýšené zátěži.

Jak vysvětluje, u opakovaně nemocných dětí je možné imunitu podpořit speciálními imunologickými léky. "V některých případech je ale opravdu nutné zvážit načas vyřazení z kolektivu. Určitě tehdy, kdy se nalezne porucha imunity vyžadující intenzivní léčbu. Každopádně platí také to, že do kolektivu by se měly děti vracet vyléčené a po dostatečně dlouhé rekonvalescenci," nabádá.

Proč je obrana horší?

A proč má dnes sníženou imunitu víc dětí než v minulosti? Imunoložka Eva Vernerová z pražské Fakultní nemocnice Motol vysvětluje, že za sníženou imunitou může stát vrozená vada nebo ji člověk během života získá, například po prodělané infekci nebo operaci. Může za to i stres, antibiotika a špatná životospráva.

Tomáš Karhan se domnívá, že příčiny nelze všechny stručně vyjmenovat. "Všichni cítíme, že je zde těsná souvislost s životním stylem, co jíme, dýcháme a v jakých vztazích a rytmech žijeme," říká. Dodává, že jedním z trojských koňů budou i některé stabilizátory přidávané do potravin, takzvaná éčka. "I Evropská komise chce v současnosti z potravin pro děti vytěsnit čtyři nejvíce podezřelá 'éčka'," uvádí. Hana Cabrnochová doplňuje, že děti dřív více běhaly venku, dnes většinu dne prožijí v bytech.

Antibiotika dokážou pořádně zamávat s obranyschopností i u budoucích generací.

Josef Zemánek vidí možnou příčinu také tam, kde by ji laik nejspíš nehledal. A je proti ní bezbranný. V nadměrném užívání antibiotik v generaci rodičů a prarodičů dnešních malých dětí. "Penicilin se předepisoval na každou rýmu, kdo neodešel od lékaře s antibiotiky, jako by nikde nebyl," říká s nadsázkou. Antibiotika by měla přijít na řadu až v krajním případě. Dokážou totiž pořádně zamávat s obranyschopností, nejspíš i u budoucích generací.

Nabízí se ještě jedno vysvětlení: stále dokonalejší diagnostické metody. Imunitu je totiž možné zkoumat velmi podrobně. Nové přístroje a metody odhalí a potvrdí, co dříve lékaři mohli jen tušit.

2. ledna 2009

Autoři: MF DNES - Klára Mandausová